ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR
NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK ALAPSZAK
2020

1. A hidegháború kibontakozása

- A győztes hatalmak helyzete a második világháború lezárása után. A szövetségesek közötti ellentétek megjelenése (1945–1947)
- A nemzetközi jog alanyainak felsorolása és jellemzése – kitérve az állam- és kormányelismerés kérdéseire –, különös tekintettel Tajvan államiságára
- A második világháború utáni európai biztonsági rendszer transzatlanti és regionális pillérei
- A nemzetközi rendszer meghatározása, általános politikai jellemzői és történeti alakváltozatai. A hidegháborús nemzetközi rendszer politikaelméleti jellemzői

2. A második világháborút követő rendezés keretei

- Az 1947. évi párizsi és az 1951. évi japán békeszerződések
- A nemzetközi jog forrásai, az ENSZ Nemzetközi Bíróságának létrejötte, a Bíróság felépítése, működése, joghatósága és eljárásai – különös tekintettel a hidegháború korai szakaszában folytatott tevékenységére
- Az ENSZ szerepe a nemzetközi biztonság megteremtésében
- A világháborúk után a nemzetközi politikai viszonyok tudománnyá válása: a tárgy helye a társadalomtudományban, módszerek, előzmények, jellemzők

3. Reálpolitika, ideológia és nyílt konfliktus a korai hidegháború közegében

- A klasszikus hidegháború leghidegebb évei (1947–1953)
- Az államközi erőszak-alkalmazás és a nemzetközi jog kérdései, többek között a koreai és az arab–izraeli konfliktusokkal összefüggésben
- A nukleáris fegyverkezési verseny kialakulása
- A hatalom és biztonság nemzetközi politikaelméleti modellje: a realizmus és a neorealizmus(ok) állam és nemzetközi rendszer fogalma

4. A Sztálin utáni Szovjetunió

- A szovjet külpolitika hruscsovi újrafogalmazása és az 1956. évi válságok
- A második világháború utáni hegemónia kiépülése: a világgazdasági konjunktúra, a nemzetközi politikai viszonyok intézményesülése és működése (a Szovjetunió integrálása a rendszerbe)
- A nemzetközi jogviták diplomáciai rendezése, különös tekintettel a magyar kérdés rendezésére az ENSZ-ben
- Nemzetközi rend a nemzetközi rendszerben. A nemzetközi rend fogalma az államközi, az államon belüli, valamint az egyén és állam közötti viszonyokban Kant, Wilson és Ikenberry alapján

5. A stratégiai fegyverkezési verseny

- A kubai rakétaválság
- Stratégiai fegyverzetkorlátozás a hidegháború időszakában
- A nemzetközi humanitárius jog (hágai és genfi jog) elvei és alapvető jogintézményei, különös tekintettel a nukleáris, a biológiai és a vegyi fegyverek alkalmazásának kérdéseire
- A nemzetközi rendszer egyensúlya – a hatalmi egyensúly és a nukleáris elrettentés elméleti megközelítései: stabilitás, a szereplők száma, azok hatása a nemzetközi rendszerre. A fegyverkezési verseny elmélete: a biztonsági dilemma fogalma, történeti megnyilvánulásai

6. *Détente* – az enyhülés időszaka

- A nyugatnémet *Ostpolitik*
- A helsinki konferencia és következményei, a helsinki utótalálkozók
- A diplomáciai képviselő feladatai, a diplomáciai képviselet joghatóság alóli mentessége, illetve a diplomáciai kapcsolatok létesítésének normái, különös tekintettel a Hallstein-doktrína implikációira
- A nemzetközi rezsimek fogalma és működése a neorealizmus és a neoliberalizmus vitája kapcsán

7. Gorbacsovtól a rendszerváltásokig

- A „kis hidegháború" korszaka
- A hidegháború vége: Gorbacsovi reformok, amerikai–szovjet csúcstalálkozók
- A kelet-közép-európai rendszerváltások bemutatása egy választott ország példáján keresztül
- Az állam területével kapcsolatos nemzetközi jogi szabályozás – állami szuverenitás, államhatárok, államterület megszerzése és a területi felségjog korlátozásai
- Az állam a nemzetközi rendszerben: Platón, Weber, Marx államfelfogása. A modern vesztfáliai államrendszer kialakulása és jellemzői

8. A Szovjetunió felbomlása, Németország egyesülése

- A német újraegyesítés folyamata
- A Szovjetunió felbomlásának okai, folyamata és a FÁK létrejötte
- A nukleáris fegyverek kérdése a posztszovjet államokban, a START szerződések
- Az államutódlás kérdései és a releváns fejlemények a volt jugoszláv és a poszt-szovjet térséggel kapcsolatban
- Az állam mint társadalmi konstrukció szuverenitáselméleti háttere: meghatározása, az állami szuverenitás létrejötte, a társadalmi szerződés (Hobbes, Rousseau, Locke). A modern állam koherenciája: nacionalizmus és nemzeti identitás

9. Az 1990-es évek: új világrend?

- Az ENSZ Biztonsági Tanácsának szerepe a nemzetközi jogalkotásban és a fegyveres kényszerintézkedés alkalmazása az Alapokmány VII. fejezete alapján az 1991-es Öböl-háborúban
- Az ICC statútuma, valamint a CTBT és a BTWC protokoll-szerződések létrehozásának nehézségei, a nem részes államok elutasításának okai
- A biztonság fogalmának változása, az új típusú biztonsági kihívások
- A posztmodern nemzetközi rendszer felé: internacionalizálódás, transznacionalizálódás és globalizáció; Rosenau, Rosecrance és Burton a nemzetközi rendszer törvényszerűségeiről

10. Regionális konfliktusok – Balkán

- A jugoszláv dezintegrációs folyamatot kísérő délszláv háborúk (1991–1995) kirobbanásának okai (külső és belső okok), a daytoni rendezés fő jellemzői
- A koszovói háború és a humanitárius intervenció gyakorlata
- A nemzetközi büntetőjog fejlődése a hidegháború után (*ad hoc* büntetőtörvényszékek, Nemzetközi Büntetőbíróság, nemzetköziesített büntetőtörvényszékek)
- Az EU közös kül- és biztonságpolitikájának kialakulása, az európai biztonság és védelempolitika szerepe a konfliktuskezelésben a volt Jugoszlávia utódállamainak területén
- Igazságos háború? A humanitárius intervenció Locke-i alapjai, a békemissziók fajtái

11. Regionális konfliktusok – Tajvan és Kína

- A kínai külpolitika alapelemei és szakaszai 1949-től napjainkig
- A szuverenitás mai fogalma és jelentősége, a szuverenitás problémája Tajvan kapcsán
- Gazdasági reformok és azok szakaszolása Kínában 1978-tól napjainkig
- Az „egy Kína” elv
- A Dél-kínai-tenger geopolitikai jelentősége

12. Regionális konfliktusok – Kasmír

- A kasmíri kérdés történelmi háttere, a háborúk és a megoldási lehetőségek
- A fegyveres erő alkalmazásának kérdése a mai nemzetközi jogban
- Az 1998-as kísérleti atomrobbantások hatása a kasmíri válságra, India és Pakisztán fegyverkezési versenye
- India gazdasági helyzete a függetlenségtől napjainkig

13. Regionális konfliktusok – Ukrajna

- A „hibrid háború” fogalmának jellemzése az ukrán válság kapcsán
- A Krím annexiójának nemzetközi jogi vonatkozásai, kitérve az önrendelkezési jog koncepciójára
- Az EU energiabiztonságának alapkérdései

14. Regionális konfliktusok – Közel-Kelet és Észak-Afrika

- A Közel-Kelet fogalmának meghatározása, a közel-keleti államhatárok létrejötte
- Az Öböl-háborúk (részt vevő államok, célok, a háborúk kimenetele)
- Az 1990-es évek közel-keleti békefolyamata, illetve annak kudarca (Madrid, Oslo, második intifáda)
- Az arab tavasz fogalmának értelmezése, az arab tavasz okai és következményei
- Az első generációs (klasszikus) békefenntartás jellemzői